

2. Димитриади Г. Г. Риски управління банком / Г. Г. Димитриади. – СПб.: ЛКИ, 2010. – 240 с.

3. Павленко О.П. Пріоритети євроінтеграційного розвитку в політиці банківського регулювання // Науковий економічний журнал «Інтелект ххі». - № 5. - 2016. - С. 23-27.

4. Бус О. Б. Особливості організації банківського нагляду, контролю та регулювання в зарубіжних країнах // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.2. – С. 163-172.

5. Гасанов С. С. Державна підтримка капіталізації та реорганізації банків за участю держави в капіталі. Зарубіжний досвід та вітчизняна практика : монографія / С.С. Гасанов, О.О. Любіч, Г.П. Бортніков. - К.: ДННУ "Акад. фін. управління". – 2015. – 128 с.

Касяненко Євгенія Валеріївна,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
та адміністрування юридичного факультету ДДУВС

РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА ПОТЕНЦІЙНІ РИЗИКИ

Копенгагенські критерії членства в Європейському союзі від 1993 р. передбачають для України обов'язок вирішити чіткі завдання, які вплинуть не тільки на темпи інтеграції, але і на покращення внутрішнього та зовнішнього політико-економічного становища в державі. Одним із завдань є створення в державі умов, які забезпечать стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, повагу до прав людини, повагу і захист національних меншин та ін.

Ведення ефективної державної політики у сфері місцевого самоврядування є важливою складовою стабілізації внутрішньої політики держави. В демократичних країнах світу дієвим механізмом реформування місцевого самоврядування визнають децентралізацію влади.

Окремі аспекти децентралізації влади досліджували вітчизняні (О. Батанов, Т. Іванова, Н. Камінська, О. Скрипнюк та ін.) та зарубіжні науковці (М. Кітінг, С. Ліпсет, М. Портер, В. Роккан та ін.). Але, на сьогодні, в Україні опрацювання проблем децентралізації влади є пріоритетним завданням юридичної науки.

Децентралізація означає такий спосіб визначення та розмежування завдань і функцій в державі, за якого більшість з них передається з рівня центральних органів на рівень нижчий і стає власними завданнями та повноваженнями органів нижчого рівня. Питома вага адміністративної діяльності покладається на місцеві органи або інші уповноважені державою суб'єкти. Децентралізація влади в державі сприяє розвитку демократії, адже відбувається розширення впливу територіальних громад, соціальних груп та громадськості в цілому на справи публічного значення. Демократична держава зав-

жди прагне залучити громадськість до здійснення публічних функцій урядування з метою оптимального задоволення різносторонніх потреб людини та народу загалом [3, с. 9].

Термін «децентралізація» (від англ. «decentralization», є протилежним централізації «centralization») означає відміну централізованого керівництва чимось, делегування повноважень на нижчий рівень управління [4]. В «Енциклопедії державного управління» децентралізація визначена як спосіб територіальної організації влади, за якого держава передає право на прийняття рішень із визначених питань або у визначеній сфері структурам локального чи регіонального рівня, що не належать до системи виконавчої влади і є порівняно незалежними від неї, є складним, комплексним явищем у правовій, демократичній державі, яке полягає в передачі центральними органами державної влади певного обсягу владних повноважень суб'єктам управління нижчого рівня, що мають необхідні права, обов'язки та ресурси [1, с.167].

Поняття децентралізації визначене на урядовому Веб-сайті «Децентралізація влади», де його розуміють як передачу значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування [2]. Крім того, децентралізацію можна розуміти як процес і результат реформи.

Результативність децентралізації можна забезпечити завдяки підтримці громадян, адже очікуються певні ризики і негативні явища в цьому процесі. До таких ризиків науковці відносять: ризики, пов'язані з необхідністю перегляду меж адміністративно-територіальних одиниць – громадський опір їх укрупненню; послаблення державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування; ризики для бюджетної системи країни; ризик зниження якості місцевого управління та легітимності прийнятих рішень; зростання партикуляристських тенденцій в областях – тобто, легітимізація у суспільній свідомості претензій регіонів на правосуб'єктність щодо тих політичних інтересів, які суперечать загальнонаціональним [5]. Але зазначений перелік не є вичерпним.

В умовах сучасної політичної, економічної та соціальної кризи можливе поглиблення негативних тенденцій посилення регіональних ідентичностей серед населення, сепаратистських тенденцій в окремих регіонах за умов надання їм можливості вирішувати свою долю у складі держави. Послаблення централізації влади в результаті децентралізації може спричинити зростання свавілля місцевих чиновників та зростання незадоволення населення владою, включаючи центральну, яка не в змозі і нездатна буде захистити інтереси та права регіональних громад. Децентралізація може посилити відцентрові тенденції через вкрай низький рівень відповідальності держави перед адміністративно-територіальними суб'єктами [6]. Але, зарубіжний досвід доводить, що виникнення негативних явищ у процесі проведення реформи такого масштабу є закономірною і цілком виправданою практикою.

Навіть враховуючи потенційні ризики децентралізації не варто заперечувати її провідне значення у розбудові дійсно демократичної, правової держави. Йдеться про: активізацію розвитку громадянського суспільства; утвер-

дження в державі демократичних принципів управління; оптимізована процедура надання населенню адміністративних послуг, скорочення бюрократії, спрощення процесу вирішення актуальних проблем громади; прозорий і справедливий бюджетний процес на місцях, розвиток підприємництва, економічне зростання регіону; підвищення ініціативності, відповідальності та продуктивності потенційних лідерів територіальних громад; транспарентність та підзвітність органів місцевого самоврядування та інше.

Існуюча на сьогодні в Україні система організації місцевого самоврядування не спроможна задовольняти потреби суспільства і територіальних громад, тому потребує реформування. Криза відносин між центром і регіонами, яка зачіпає нині всі сфери життєдіяльності українського суспільства, детермінує ескалацію суперечностей між центральними та регіональними органами влади, сприяє загостренню питання щодо повноважень у правотворчій і правозастосовній діяльності, чинить деструктивний вплив на відносини центральної влади з регіонами. Суперечності, що виникають у сфері розмежування владних повноважень, багато в чому зумовлені неоднозначним розумінням оптимальної форми організації механізму державної влади, різними підходами до вирішення питань структурування органів державної влади, неправильним сприйняттям проблеми співвідношення принципів централізації та децентралізації у процесі еволюції української державності [7, с. 42]. В таких умовах необхідний пошук найбільш оптимальних шляхів впровадження реформи, її поетапного проведення.

З метою досягнення позитивного результату децентралізації та уникнення ризиків пов'язаних з цим процесом необхідно: створити ефективну нормативно-правову базу децентралізації на основі комплексного теоретичного дослідження її проблемних аспектів; повсякчасно інформувати та узгоджувати концепцію реформи з населенням (шляхом проведення публічних та громадських слухань, громадських експертиз проектів нормативно-правових актів, звітування посадових осіб про процес втілення реформи тощо); врахувати як позитивний, так і негативний зарубіжний досвід децентралізації, використовувати вже апробовані моделі реалізації реформи.

1. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / наук.ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ: НАДУ, 2011. Т. 8.

2. 5 необхідних кроків для проведення реформи URL: <http://decentralization.gov.ua>

3. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко та ін. Київ: ТОВ «Софія». 2012. 128 с.

4. Англо-русский экономический словарь / И.Ф. Жданова, Э.Л. Вартумян. Москва: Русский язык, 2001. 880 с.

5. Макаров Г. В. Очікувані ризики у процесі децентралізації влади в Україні URL: http://www.niss.gov.ua/articles/1021/#_ftn1.

6. Скрипнюк О.В. Децентралізація влади як фактор забезпечення стабільності конституційного ладу: питання теорії і практики URL: <http://www.ccu.gov.ua/uk/publish/article/250244>.

7. Шатіло В. А. Централізація і децентралізація в механізмі державної влади: до постановки проблеми. *Адміністративне право і процес*. 2015. № 1(11). С.41-47.